

בין העבר למחר

"חבלי קליטה והשתייכות לתרבות הישראלית המתהווה"

רקע - שני סיפורים מהתלמוד הירושלמי המתעדים את עלילותיו של העולה החדש מבבל – המעבר ממקום למקום, משפה לשפה ומתרבות לתרבות והמפגש הקשה והמכאיב עם בני המקום.

רבי זעירא – נולד בבבל ולמד בסורא ובפומבדיתא. עלה לארץ ישראל, למד בטבריה, ונשא ונתן בהלכה עם כל חכמי דורו. מספר מאמריו בתלמודים מגיע למאות, ורבים החכמים המוסרים מאמרם בשמו.

רבי זעירא יצא לו לשוק לקנות דבר-מה. אמר לו לזה שהוא שוקל: תשקול יפה. אמר לו: האין אתה הולך מכאן, בבלי, שאבותיו החריבו את בית המקדש? באותה שעה אמר ר' זעירא, אין אבותי כאבותיו של זה? נכנס לבית הוועד, ושמע קולו של רבי שלא יושב ודורש: "אם חומה היא" – אילו עלו ישראל חומה מן הגולה לא חרב בית המקדש פעם שנייה. אמר, יפה לימדני עם הארץ.

(שיר השירים רבה פרשה ח).

רבי זעירא, כשעלה לכאן, הלך להקזיז דם, והלך לקנות ליטרת בשר מהקצב. אמר לו: בכמה הליטרא הזאת? אמר לו: בחמישים מטבעות ובמכת ברזל אחת! אמר לו: קח לך שישים, ולא קיבל; קח לך שבעים, ולא קיבל; קח לך תשעים, ולא קיבל. אמר לו: עשה כמנהגך. בערב בא לבית הוועד, אמר להם: חכמים, מהו המנהג הרע הזה כאן שלא יאכל אדם ליטרת בשר עד שמכים אותו בברזל? אמרו לו: ומי הוא זה? אמר להם: פלוני, הטבח. שלחו להביא אותו ומצאו שמת וארוננו יוצא. אמרו לו: רבי, כל כך כעסת עליו? אמר להם: יבא עלי שלא כעסתי עליו, הייתי סבור שהמנהג כאן הוא כך.

(ירושלמי, ברכות ב, ח. מתורגם).

? שאלות לדיון:

- לעולם יהיו קשיי קליטה. לאור זאת - האם יש להשקיע מאמצים בשילוב, או שזה תהליך ארוך שיקרה מאליו ואת פירותיו יקטפו רק בדור הבא?
- האם ניתן לסייע לעולה להיקלט בחברה ולהרגיש שייך, גם כאשר החברה מערימה קשיים?
- מהי משימת המחנך?

בין "עוגנים בעבר" להשתלבות בחברה הישראלית

ארבעה מודלים – דמות העולה הנקלט בחברה. [איורים: טלי ריץ]

תלוש – מאבד את זהותו ומאמץ לעצמו תרבויות זרות.

נטמע – מאבד את תרבות המוצא ומאמץ לעצמו את התרבות המקומית.

משלב – משלב בין תרבות המוצא לתרבות החדשה.

מתבדל – משמר את זהותו התרבותית בלבד – כבעבר.

? שאלות לדיון

- נסו למפות את החניכים שלכם על-פי המודלים – איפה הם נמצאים ולמה?
- נסו להגדיר מהי אותה "ישראליות" שאליה היינו רוצים לשייך את החניכים? (התשובה היא אמנם אישית, אך חשוב לדון בה על-מנת למקד את העשייה החינוכית).
- כיצד משלבים בין יצירת עוגנים בעבר לבין הבניית זהות ישראלית?

"לחנך – משמע לשייך" (ס. יזהר)

אין לנו סיבה לחגוג! קבוצת נערים ונערות יוצאי אתיופיה סירבו להשתתף בטקסי יום הזיכרון ובחגיגות העצמאות. "עברו 20 שנה מאז עליית שלמה. כשעלינו, לא רצינו שנכנה זה יראה. השכונה לא הייתה צריכה להיראות בשנת 2011 כפי שהיא נראית היום. אנחנו חיים בגטו. הרבה גירושים. התאבדויות. אלוהים, אלימות. אנחנו לא שייכים ולא רוצים אותנו פה. הביאו אותנו ושכחו. לא קיבלו אותנו עד היום. באתיופיה למשפחה שלי היה מעמד. פה אנחנו אפס. אתיופים. לא שווים כלום."

! ? שאלות לדיון ולמידת עמיתים

- מה תהיה תגובתך החינוכית לקבוצה זו? אל מול האתגר הלאומי בקליטת עליה – כיצד ניתן, בתהליך החינוכי, לסייע לחניכים להבנות את הזהות הישראלית ולהעמיק את תחושת שייכותם לחברה? סמנו 2-3 מרכיבים שנתפסים בעיניכם כמשמעותיים ביותר וכן הוסיפו מניסיונכם.